

2013 m. rugsėjo 12 d., ketvirtadienis

22. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos Pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, Afrikos Sąjungai, Didžiųjų ežerų regiono valstybių vyriausybėms, KDR prezidentui, ministrui pirmininkui ir parlamentui, Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, JT specialiajai įgaliotinei seksualinio smurto ginkluotų konfliktų metu klausimais, JT Saugumo Tarybai ir JT Žmogaus teisių tarybai, taip pat AKR ir ES jungtinei parlamentinei asamblėjai.

P7_TA(2013)0389

Padėtis Centrinės Afrikos Respublikoje

2013 m. rugsėjo 12 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Centrinės Afrikos Respublikos (2013/2823(RSP))

(2016/C 093/28)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į 2013 m. sausio 11 d. Librevilio (Gabonas) susitarimą dėl politinės ir karinės krizės Centrinėje Afrikos Respublikoje užbaigimo, pasirašytą vadovaujant Centrinės Afrikos valstybių ekonominės bendrijos (CAVEB) valstybių ir vyriausybių vadovams, kuriame nustatomos krizės Centrinėje Afrikos Respublikoje užbaigimo sąlygos,
- atsižvelgdamas į JT Generalinio Sekretoriaus 2013 m. rugpjūčio 14 d. pranešimą dėl padėties Centrinėje Afrikos Respublikoje ir Jungtinių Tautų jungtinės taikos kūrimo tarnybos Centrinės Afrikos Respublikoje (Binuca) vadovo, Jungtinių Tautų Generalinio Sekretoriaus pavaduotojo humanitariniams klausimams ir Jungtinių Tautų Generalinio Sekretoriaus pavaduotojo žmogaus teisių klausimams pranešimus,
- atsižvelgdamas į 2013 m. sausio 24 d. Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliuciją 2088(2013), Saugumo Tarybos deklaracijas dėl Centrinės Afrikos Respublikos ir prašymą Saugumo Tarybai paremti naują Afrikos vadovaujamą operaciją,
- atsižvelgdamas į 2013 m. liepos 19 d. Afrikos Sąjungos Taikos ir saugumo tarybos sprendimą, pagal kurį leidžiama vykdyti Afrikos vadovaujamą paramos operaciją nuo 2013 m. rugpjūčio 1 d.,
- atsižvelgdamas į neeilinius aukščiausio lygio Centrinės Afrikos valstybių ekonominės bendrijos (CAVEB) valstybių ir vyriausybių vadovų susitikimus, vykusius Ndžamenoje (Čadas) 2012 m. gruodžio 21 d., 2013 m. balandžio 3 d. ir 2013 m. balandžio 18 d., ir į jų sprendimus įsteigti Nacionalinę pereinamojo laikotarpio tarybą, turinčią teisėkūros ir konstitucines teises, ir priimti Centrinės Afrikos Respublikos pokyčių proceso planą,
- atsižvelgdamas į 2013 m. gegužės 3 d. Brazavilyje (Kongas) surengtą tarptautinės kontaktinės grupės posėdį, per kurį patvirtintas pokyčių planas ir sukurtas specialus paramos Centrinės Afrikos Respublikai fondas,
- atsižvelgdamas į 2012 m. gruodžio 21 d., 2013 m. sausio 1 d. ir 11 d. Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai pareiškimus dėl Centrinės Afrikos Respublikos,
- atsižvelgdamas į 2012 m. gruodžio 21 d. už humanitarinę pagalbą ir civilinę saugą atsakingo Komisijos nario pareiškimą dėl naujo konflikto Centrinės Afrikos Respublikoje pradžios,
- atsižvelgdamas į 2013 m. birželio 19 d. AKR ir ES jungtinės parlamentinės asamblėjos rezoliuciją dėl Centrinės Afrikos Respublikos,

2013 m. rugsėjo 12 d., ketvirtadienis

- atsižvelgdamas į 2012 m. gruodžio 27 d. ir 2013 m. sausio 4 d ir 11 d. JT Saugumo Tarybos spaudos pareiškimus dėl Centrinės Afrikos Respublikos,
 - atsižvelgdamas į JT Generalinio Sekretoriaus Ban Ki-moono 2012 m. gruodžio 26 d. pareiškimą, kuriame smerkiami sukilėlių išpuoliai ir visos šalys primygtinai raginamos laikytis Centrinės Afrikos valstybių ekonominės bendrijos Ndžamenoje 2012 m. gruodžio 21 d. priimtų sprendimų, ir 2013 m. rugpjūčio 5 d. pareiškimą, kuriame raginama nutraukti nebaudžiamumą už rimtus žmogaus teisių pažeidimus Centrinėje Afrikos Respublikoje ir apsvarstyti sankcijas,
 - atsižvelgdamas į 2013 m. balandžio 16 d. JT vyriausiosios žmogaus teisių komisarės Navanethem Pillay pareiškimą, kuriame ji ragino užbaigti šalyje smurtą ir atkurti teisinę valstybę,
 - atsižvelgdamas į 2012 m. gruodžio 12 d., 19 d. ir 31 d. Afrikos Sąjungos Komisijos pirmininkės Nkosazana Dlamini-Zuma pareiškimus dėl padėties Centrinėje Afrikos Respublikoje,
 - atsižvelgdamas į persvarstytą Kotonu susitarimą,
 - atsižvelgdamas į savo 2013 m. sausio 17 d. rezoliuciją dėl padėties Centrinėje Afrikos Respublikoje ⁽¹⁾,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 122 straipsnio 5 dalį ir 110 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi 2013 m. kovo 24 d. koalicija „Séléka“ iškovojo karinę pergalę ir užgrobė valdžią ir kai kurie šios koalicijos nariai įvykdė daug žiaurių veiksmų, prievartavimų, nusikaltimų, fizinio smurto veiksmų, vagysčių, grobimų ir žmogaus teisių pažeidimų sostinėje ir provincijose, nes jų niekas nekontroliavo;
- B. kadangi per 2013 m. rugpjūčio 20 d. koalicijos „Séléka“ vadovaujamą nuginklavimo operaciją Boy-Rabé regione, kuriame dominuoja buvusio prezidento François Bozizé pasekėjai, nužudyta 11 asmenų, šimtai asmenų sužeista, ir po to vykdyti plėšimai;
- C. kadangi 2013 m. rugpjūčio 28 d. daugiau nei 5 000 Bangio gyventojų pabėgo į pagrindinį tarptautinį Centrinės Afrikos Respublikos oro uostą siekdami išvengti buvusių sukilėlių kovotojų plėšikavimo ir buvo užėmę pakilimo ir tūpimo teritoriją maždaug 18 valandų;
- D. kadangi esama pavojaus, kad karinius veiksmus gali atnaujinti buvusios Centrinės Afrikos ginkluotosios pajėgos, palaikančios nušalintą prezidentą François Bozizé, ir atsižvelgiant į naudojimąsi dėl religijų kylančią įtampa ir su ja susijusią riziką;
- E. kadangi 2013 m. rugsėjo 4 d. Bangio teismo prokuroras paprašė skirti 10 metų kalėjimo bausmę 24 buvusiems aljanso „Séléka“ sukilėliams, kurie buvo perduoti teisingumui, ir tai yra pirmą kartą vykdomas teisminis Centrinėje Afrikos Respublikoje padarytų nusikaltimų nagrinėjimas;
- F. kadangi pagarba žmogaus teisėms yra esminė Europos Sąjungos vertybė ir sudaro labai svarbią Kotonu susitarimo dalį;
- G. kadangi dėl to, kad asmenys, įvykdę žmogaus teisių pažeidimus ir karo nusikaltimus, nėra persekiojami, skatinamas nebaudžiamumas ir sudaromos palankios galimybės daryti tolesnius nusikaltimus;
- H. kadangi 2013 m. rugpjūčio 7 d. Tarptautinio baudžiamojo teismo prokuroras pateikė antrą išpėjimą, kad Centrinėje Afrikos Respublikoje padaryti nusikaltimai gali būti priskirti Tarptautinio baudžiamojo teismo jurisdikcijai ir kad jo biuras vykdytų baudžiamąjį persekiojimą, jei to reikės;
- I. kadangi dėl smurto vėl vyksta žmonių perkėlimas, Humanitarinių reikalų koordinavimo biuras vertina, kad trečdalis gyventojų paliko savo namus ir negali tinkamai maitintis, kad 1,6 mln. asmenų reikalinga būtina pagalba ir 200 000 asmenų iš jų būtinos sveikatos priežiūros paslaugos, o 484 000 asmenų labai trūksta maisto, kad 206 000 asmenų buvo perkelti ir 60 000 iš jų rado prieglobstį kaimyninėse šalyse; kadangi 650 000 vaikų nelanko mokyklos, nes mokyklas užėmusios ginkluotos grupuotės, ir kadangi 3 500 vaikų užverbavo ginkluotosios pajėgos ir ginkluotos grupuotės;

(¹) Priimti tekstai, P7_TA(2013)0033.

2013 m. rugsėjo 12 d., ketvirtadienis

- J. kadangi 2013 m. rugpjūčio 21 d. Kamerūno valdžios institucijos laikinai uždarė sieną su Centrinės Afrikos Respublika ir pareiškė, kad aljanso „Séléka“ sukilėliai surengė išpuolį pasienio mieste Toktoyo ir nužudė Kamerūno pasienio pareigūną; kadangi, nors siena buvo vėl atidaryta, sunkvežimių vairuotojai nenori įvažiuoti į Centrinės Afrikos Respubliką, nes pablogėjo saugumo sąlygos;
- K. kadangi Centrinės Afrikos Respublika susidūrė su socialinėmis ir ekonominėmis problemomis, nes viešajame ir privačiajame sektoriuose vykdyti plėšimai ir jie sunaikinti, todėl tai labai neigiamai veikia šalies administravimą ir ekonomiką ir dėl to kyla socialiniai neramumai; kadangi taip pat vykdyti didžiuliai ligoninių plėšimai ir dėl to šalyje susidarė katastrofinė padėtis sveikatos sektoriuje;
- L. kadangi Librevilio susitarimas ir toliau sudaro pereinamojo laikotarpio tvarkos pagrindą; kadangi praėjus 18 mėn. pereinamajam laikotarpiui turi būti organizuojami laisvi, demokratiniai, skaidrūs ir reguliarūs rinkimai, tačiau kadangi valstybės vadovas, ministras pirmininkas ir pereinamosios vyriausybės nariai ir Nacionalinės pereinamojo laikotarpio tarybos biuro nariai negalės kandidatuoti;
- M. kadangi Centrinės Afrikos valstybių ekonominė bendrija 2013 m. balandžio 3 d. įsteigė Nacionalinę pereinamojo laikotarpio tarybą ir 2013 m. balandžio 18 d. priėmė jos sudarymo ir veikimo planą;
- N. kadangi 2013 m. gegužės mėn. įsteigta Tarptautinė kontaktinė grupė Centrinės Afrikos Respublikos klausimais, kad būtų galima koordinuoti regioninius, viso žemyno ir tarptautinius veiksmus siekiant rasti ilgalaikį šalyje besikartojančių problemų sprendimą;
- O. kadangi Europos Sąjunga palaiko reguliarių politinį dialogą su Centrinės Afrikos Respublika pagal Kotonų susitarimą, kadangi ji yra pagrindinė paramos šiai šaliai teikėja ir kadangi ji nusprendė 2013 m. liepos 8 d. padidinti teikiamą humanitarinę pagalbą 8 mln. EUR iki 20 mln. EUR; kadangi tik šios ES pagalbos gali nepakakti ir kadangi kiti tarptautiniai veikėjai taip pat turi prisiimti įsipareigojimus;
- P. kadangi Centrinės Afrikos Respublika jau dešimtmečius kenčia nuo nestabilumo ir politinių neramumų, kurie prasidėjo jai 1960 m. atgavus nepriklausomybę; kadangi nors šalis turi daug gamtinių išteklių (mediena, auksas, deimantai, uranas ir t. t.), ji užima tik 179 vietą iš 187 vietų pagal žmogiškojo išsivystymo rodiklius, o apie 70 proc. jos gyventojų gyvena žemiau skurdo ribos ir ši šalis išlieka viena skurdžiausių pasaulyje;
1. smerkia nekonstitucinę koalicijos „Séléka“ 2013 m. kovo 24 d. įvykdytą valdžios užgrobimą pasinaudojant ginkluota jėga;
 2. išreiškia didelį susirūpinimą dėl padėties Centrinėje Afrikos Respublikoje, kuriai būdingas visiškas teisėtvarkos žlugimas ir teisinės valstybės principų nesilaikymas; smerkia pastaruoju metu įvykdytus smurtinius veiksmus, kurie dar labiau pablogino pačių pagrindinių paslaugų teikimą ir jau taip baisią humanitarinę padėtį, dėl kurios kenčia visi gyventojai;
 3. ragina Centrinės Afrikos Respublikos valdžios institucijas imtis konkrečių veiksmų, kad būtų apsaugoti civiliai gyventojai, nutrauktas vaikų verbavimas ir įtraukimas į ginkluotas grupuotes, atstatytas saugumas ir viešoji tvarka ir pradėtos teikti pagrindinės elektros ir vandens tiekimo paslaugos;
 4. griežtai smerkia rimtus humanitarinės teisės pažeidimus ir paplitusius žmogaus teisių teisės pažeidimus, visų pirma vykdytus aljanso „Séléka“, įskaitant be teismo vykdomas egzekucijas, neatidėliotinus mirties bausmės vykdymus, prievartinius dingimus, savavališkus suėmimus ir įkalinimą, kankinimus, seksualinę prievartą bei prievartą dėl lyties ir vaikų karių verbavimą;
 5. ragina Centrinės Afrikos Respublikos valdžios institucijas ir visas suinteresuotąsias šalis šalinti struktūrines šalyje pasikartojančių krizių priežastis ir bendradarbiauti siekiant įgyvendinti Librevilio susitarimą, kuriame nustatytos pokyčių šalyje ir grįžimo prie konstitucinės tvarkos sąlygos, kad būtų užtikrinta ilgalaikė taika ir priimti demokratiniai sprendimai;
 6. ragina tarptautinius partnerius visapusiškai remti bendras pastangas, dedamas saugumo, humanitarinės pagalbos ir teisinės valstybės sukūrimo srityse; ragina JT Saugumo Tarybą skubiai išnagrinėti Afrikos Sąjungos pateiktą paramos prašymą finansuoti taikos palaikymo misijos Centrinėje Afrikos Respublikoje 3 600 civilių ir karinių darbuotojų;
 7. pritaria tam, kad Taikos stiprinimo Centrinėje Afrikos Respublikoje misija (Micopax) taps Afrikos vadovaujama tarptautine paramos misija Centrinėje Afrikos Respublikoje (AFISM-CAR), kurios įgaliojimai turėtų būti vykdomi remiant JT;

2013 m. rugsėjo 12 d., ketvirtadienis

8. palankiai vertina Centrinės Afrikos valstybių ekonominės bendrijos vadovų sprendimą labai padidinti Centrinės Afrikos daugiašales pajėgas (FOMAC) ir patvirtinti atitinkamą misijos įgaliojimą, pagal kurį būtų galima prisidėti užtikrinant saugumą Centrinėje Afrikos Respublikoje; tuo pat metu yra susirūpinęs tuo, kad, nors Centrinės Afrikos valstybių ekonominė bendrija išsiuntė 1 300 karių į Centrinę Afrikos Respubliką, jie nesugebėjo užkirsti kelio tam, kad šalis netaptų neteisėtumo erdve; nurodo, kad blogėjanti padėtis Centrinėje Afrikos Respublikoje gali paskatinti nestabilumą regione;

9. ragina pranešti, nustatyti, patraukti baudžiamojon atsakomybėn ir nubausti, atsižvelgiant į nacionalinės ir tarptautinės teisės normas, žmogaus teisių pažeidimų, karo nusikaltimų, nusikaltimų žmoniškumui, seksualinės prievartos prieš moteris nusikaltimų ir vaikų kareivių verbavimo vykdytojus; ryšium su tuo nurodo, kad dėl padėties Centrinėje Afrikos Respublikoje kreiptasi į Tarptautinį baudžiamąjį teismą ir kad pagal teismo statutą senaties terminas netaikomas genocidui, nusikaltimams žmoniškumui ar karo nusikaltimams;

10. palankiai vertina Centrinės Afrikos Respublikos sprendimą pradėti vykdyti programą, pagal kurią renkami be leidimų turimi ginklai, kaip atsaką į smurtą ir smulkius nusikaltimus chroniškai nestabilioje šalyje; ragina vyriausybę šią priemonę padaryti privaloma;

11. pažymi, kad įsteigtas jungtinis tyrimų komitetas žiaurumams, kurie įvykdyti koalicijai „Séléka“ užgrobus valdžią, tirti, ir ragina visas šio komiteto veikloje dalyvaujančias šalis veikti išvien siekiant skatinti nacionalinį susitaikymą;

12. mano, jog būtina toliau šalinti konflikto pasekmes, visų pirma reformuojant ginkluotąsias pajėgas ir saugumo pajėgas, demilitarizuojant, demobilizuojant ir pakartotinai integruojant buvusius kovotojus, vykdamą pabėgėlių repatriaciją, šalies viduje perkeltųjų asmenų grąžinimą į namus ir įgyvendinant perspektyvias vystymosi programas;

13. primygtinai pabrėžia, kad išsamus politinis sprendimas ir sąžiningas įplaukų paskirstymas per valstybės biudžetą yra labai svarbūs ieškant būdų, kaip išbristi iš krizės, ir sudarant sąlygas tvariam regiono vystymuisi; ragina JT Generalinį Sekretorių paskirti ekspertų grupę, kad, siekiant tikslo nustatyti teisinę sistemą, pagal kurią šalies išteklių tarnautų jos gyventojų labui, ši grupė ištirtų Centrinės Afrikos Respublikos žemės ūkio ir mineralinių išteklių eksploataciją;

14. palankiai vertina didesnę ES paramą, skirtą humanitarinei krizei Centrinėje Afrikos Respublikoje įveikti, ir ragina ES ir valstybes nares, kaip pagrindines paramos šaliai teikėjas, labiau koordinuoti veiksmus su kitais paramos teikėjais ir tarptautinėmis institucijomis, siekiant, kad būtų tinkamai patenkinti neatidėliotini humanitariniai poreikiai ir palengvintos Centrinės Afrikos Respublikos gyventojų kančios; reikalauja, kad tarptautinis susitikimas Centrinės Afrikos Respublikos klausimais būtų surengtas tuo metu, kai 2013 m. rugsėjo mėn. Niujorke posėdžiaus JT Generalinė Asamblėja;

15. ragina plėsti, Centrinei Afrikos Respublikai pritarus, tarptautines operacijas siekiant suimti Viešpaties pasipriešinimo armijos narius ir nutraukti šios nusikalstamos grupuotės vykdomus niokojimus;

16. ragina Centrinės Afrikos Respublikos valdžios institucijas vykdyti Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statute, kurį ji pasirašė, nustatytus reikalavimus;

17. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausijai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, JT Saugumo Tarybai ir JT Generaliniam Sekretoriui, Afrikos Sąjungos institucijoms, Centrinės Afrikos valstybių ekonominei bendrijai, AKR ir ES jungtinei parlamentinei asamblėjai ir Europos Sąjungos valstybėms narėms.